

Özel Yetenekli Öğrencilerin Okula Yabancılaşma Tutumlarının Karşılaştırmalı Analizi

Comparative Analysis of School Alienation Attitudes of Gifted Students

ÖZET

Eğitim kurumları, gelecek nesilleri hayata hazırlayan ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte insan yetiştirmesi bağlamında dikkate alınması gereken en önemli kurumlardan biridir.

Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin tespit edilmesi ve tespit edilen okula yabancılaşma düzeylerinde bazı sosyo-demografik değişkenlerin bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel yöntem olarak anket tekniği, nitel yöntem olarak derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir Bilim ve Sanat merkezine devam eden 205 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilere, kişisel bilgi formu ve Sanberk tarafından geliştirilen Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma verileri SPSS 25 paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. Analiz aşamasında öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin okula yabancılaşma düzeyleri ile anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, ortalama değerleri, frekans dağılımları ve yüzde değerleri T testi ve Anova analizleri yapılmıştır. Ayrıca 20 öğrenci ile derinlemesine görüşmeler yapılarak kaydedilmiş ve daha sonra deşifre edilerek anket verileri ile birlikte yorumlanarak çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırma sonucunda, Özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri orta düzeyde bulunmuştur. Bununla birlikte alt boyutlardan; "Güçsüzlük", "Anlamsızlık", "Kuralsızlık" alt boyutlarında düşük düzeyde olmasına rağmen "Sosyal Uzaklık" boyutunda yüksek düzey bir değer bulunmuştur. Araştırmada sosyo-demografik değişkenler; "cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi ve aile gelir seviyesi" açısından kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir. Sosyo-demografik koşullar açısından; özel yetenekli öğrencilerin cinsiyet ve aile gelir seviyesi ile okula yabancılaşma genel ortalama ve tüm alt boyutlarında herhangi bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Ancak okul türü ve sınıf seviyesi değişkenlerinin "Kuralsızlık" ve "Anlamsızlık" alt boyutlarında bir farklılık oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okula Yabancılaşma, Özel Yetenek, Kuralsızlık, Güçsüzlük, Anlamsızlık, Sosyal Uzaklık.

ABSTRACT

Educational institutions are one of the most important institutions that should be considered in the context of raising people who prepare future generations for life and meet the needs of society.

This research aims to determine the alienation levels of gifted students from school and to reveal whether some socio-demographic variables make a difference in the level of alienation from school.

In this study, mixed research method was used. Questionnaire technique was used as a quantitative method and in-depth interview technique was used as a qualitative method.

The sample of the research consists of 205 students attending a Science and Art center in the Eastern Anatolia Region. Personal information form and Student Alienation Scale developed by Sanberk were applied to the students. Research data were analyzed using SPSS 25 package program. In the analysis phase, in order to determine whether the socio-demographic characteristics of the students show a significant difference with the alienation levels from the school, their mean values, frequency distributions and percentage values were T-tested and Anova analyzes were conducted. In addition, in-depth interviews with 20 students were recorded and then deciphered and interpreted together with the survey data and included in the research.

As a result of the research, the alienation levels of the gifted students were found to be moderate. However, from the sub-dimensions; Although it was low in the sub-dimensions of "Weakness", "Meaninglessness", "Non-regulation", a high value was found in the "Social Distance" dimension. Socio-demographic variables in the research; It was evaluated by categorizing it in terms of "gender, school type, class level and family income level". In terms of socio-demographic conditions; It has been observed that there is no difference between the gender and family income level of gifted students and the general average and all sub-dimensions of alienation from school. However, it is noteworthy that the variables of school type and grade level make a difference in the sub-dimensions of "Irregularity" and "Meaninglessness".

Keywords: Alienation from School, Special Talent, No rules, Powerlessness, Meaninglessness, Social Distancing.

GİRİŞ

21. yüzyılda bilimsel ve teknolojik gelişmenin baş döndürücü bir hızda gerçekleşmesi, bu gelişmelerin mimarları olan yetişmiş kalifiye insan gücünün önemini arttırmıştır. Bu gelişmeleri üreten ve yenileşmesini sağlayan bu nitelikli insan gücü özellikle gelişmiş olan ülkelerin bu gelişmişlik düzeylerini devam ettirebilmelerinin başat

Arzu Bozdağ Tulum¹

How to Cite This Article

Bozdağ Tulum, A. (2023). "Özel Yetenekli Öğrencilerin Okula Yabancılaşma Tutumlarının Karşılaştırmalı Analizi" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:109; pp:5952-5967. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sssj.68834>

Arrival: 11 February 2023

Published: 28 March 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr., MEB, Malatya, Türkiye. ORCID: 0000-0001-6925-0145

faktörü olarak gün geçtikçe daha da önemli hale gelmektedir. Bu nedenle özellikle gelişmiş olan ve gelişmiş ülke olma yolunda hamleler gerçekleştiren ülkeler, bu nitelikli insan gücünü yetiştirmek adına eğitim programları ve farklılaştırılmış eğitim ortamları sağlamaya çalışmaktadırlar.

Özellikle yeryüzü hazineleri olarak nitelendirilen üstün ve özel yetenekli öğrenciler bu konuda en önemli kaynaklar olarak görülmektedir. Bu bağlamda bu nitelikli insan gücünü en verimli şekilde kullanmak amacıyla üstün ve özel yetenekli öğrencilerin eğitim ortamları ve eğitim programları onların ihtiyaçlarına cevap verecek ve performanslarını en yüksek oranda ortaya çıkarabilecek şekilde hazırlanmalıdır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Özel Yetenek

Üstün zekâ ve özel yeteneklilik; genel ortalamanın üzerinde bir kabiliyet, yaratıcı düşünce ve görev sorumluluğunun toplamı olarak tanımlanabilir (Csikszentmihalyi ve Robinson, 1986' dan akt: Kurnaz vd., 2013:188).

Özel yetenekli öğrenciler, genel ortalamanın üzerinde bir yetenek, yaratıcı ve eleştirel düşünme gücü yüksek, problem çözme becerileri gelişmiş, akranlarına oranla yüksek düzeyde muhakeme yapma ve planlama becerisi gösterebilen bireylerdir (Sak, 2010).

Üstün ve özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesine yönelik, gelişmiş olan ülkelerde uygulanan eğitim politikaları, onların ülkenin geleceğine önemli katkıları yapabilecek şekilde hazırlanmakta ve uygulanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde üstün ve özel yeteneklilerin eğitimi alanında, bu bireylerin normal düzeydeki çocuklardan farklı olarak, sahip oldukları özellikler göz önünde bulundurularak hazırlanmış, farklılaştırılmış öğretim programları ile eğitim almaları sağlanmaktadır (Feldhusen, 1997; Renzulli, 1999' dan akt: Kurnaz vd., 2013:189). Bu programlarda özel yetenekli öğrencilerin kişisel özellikleri dikkate alınarak eğitim verilmektedir. Bu yolla sahip oldukları insan gücünü en üst seviyede kullanabilmektedirler.

Bir ülkenin sahip olduğu özel yetenekli öğrencilerin potansiyelinin o ülkenin en önemli kaynaklarından hatta en büyük sermayesi olduğu yadsınmaz. Özel yetenekli bireylere verilen eğitim, onların yeteneklerini açığa çıkaracak ve ülke için bir ekonomik değere dönüşecek şekilde planlanmalıdır. Şüphesiz ki, üstün ve özel yeteneklere sahip bireylerin ülke için katma değer üretmesine imkân veren eğitimler ile potansiyelleri geliştirilmeli ve böylece, ülkenin geleceğe hazırlanması açısından yeri doldurulamaz bu doğal kaynak boşa harcanmamalıdır. Bu da, bilimsel temellere dayalı, zenginleştirilmiş eğitim programlarının uygulanması, üstün ve özel yetenekliler ile ilgili eğitimlerden geçmiş öğretmenler ve genel fiziki koşulları ve eğitim ortamları düzenlenmiş okullar ile mümkün olacaktır. Ancak ülkemizde üstün ve özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okullar için hazırlanmış, onların potansiyellerini ortaya çıkaracak zenginleştirilmiş bir öğretim programı yoktur.

Yabancılaşma

Yabancılaşma kavramı gerek sosyoloji gerekse psikoloji bilimi tarafından incelenen ve değişik boyutlarda araştırmalara konu edilen çok yönlü bir kavramdır.

Latince (alienus) 'başkası' kelimesine karşılık gelen yabancılaşma; "Bireyin kendisine ve kendisinde var olan güce yabancılaşmasıdır" (Bottomore, 1991, 28). Psikolojik terimler sözlüğünde ise; yabancılaşma; "kişinin çevresinden, işinden, benliğinden ve kendi emeği ile ürettiği ürününden uzaklaşma duygusu yaşamasıdır" (Erkuş,1994:156) şeklinde tanımlanmaktadır.

Başka bir tanıma göre ise, "Yabancılaşmış insan, başka herhangi bir kişiden koptuğu gibi, kendisinden de kopmuştur. Herkes gibi o da, kendisini nesnelere algıladığı gibi beş duyusu ve sağduyusu ile algılar; ama bunu yaparken kendisiyle ve dış dünyayla üretici bir ilişki içinde değildir" (Fromm,1996:16).

Günümüzde, etkisini hızla artırarak yayılan yabancılaşma olgusu, kişinin kendi güçlerine ve topluma karşı duyarsızlaşarak üretime katkıda bulunmasına engel olmaktadır. Burada kastedilen üretim, insanı farklı kılan yaratıcılık ve kendini gerçekleştirmesine olanak sağlayan üretimdir. Üretkenliğini hayata geçiremeyen birey, birilerince ya da ne olduğu bilinmeyen bir güç tarafından yönlendirilir ya da yönetilir hale gelmiştir. İnsan özgür bir varlıktır ve üretken olmak ister; doğası ve kendi güçleri bu yönde programlanmıştır. İnsanın kendi varoluşunun farkına varamaması onda engellenmişlik duygusunu beraberinde getirecektir (Fromm, 1996' dan akt: Çelik,2005:1).

Yabancılaşma, insanın psikolojik ve kişilik yapısında bir takım tahribatlar yapmaktadır. Bu konuda Josephon ve Josephon (1967) yabancılaşmaya psiko-sosyal bozukluklar, kişinin kendini kaybetmesi, depersonalizasyon, kaygı

durumları, kuralsızlık, umutsuzluk, çaresizlik, yalıtılmışlık, anlamsızlık, değer ve inançların kaybedilmesi ile eş anlamlar yüklediğini bildirmektedir (Çelik,2005:2).

Bireylerin yabancılaşma problemi sadece psikolojik değil aynı zamanda sosyolojik bir olgudur. Bronfenbrenner (1986)'a göre, insanın özüne ve topluma yabancılaşmasının nedenlerini toplumsal kuruluşlarda, en önemlisi de okullarda (eğitim kurumlarında) aramak gerekmektedir (Çelik, 2005:2).

Eğitimde yabancılaşma, bir yabancılaşma şekli olarak okulda çalışanların, öğrenim görenlerin, hatta velilerin yapmaları gereken işlerden soğuması ya da uzaklaşmasını ifade eder (Kılıç,1997).

Ornstein (2001) eğitimde yabancılaşmayı şu sözlerle açıklamaktadır; “okul ortamı ve uygulamalarında öğrenciler okulda tek tip başarıya endekslenmekte, kişisel yetenek ve isteklerine yeterli desteğin verilmediği ortamlarda bireyler eğitime yabancılaşmaktadır. Okul ortamlarında kendisinin bireysel kabiliyet ve arzularına önem verilmeyen öğrenci, kendisine olan saygı ve güvenini kaybeder. Bu durum öğrencinin kendi benliğine karşı, olumsuz düşünce ve duygular yöneltmesine yol açar. Öğrencinin sürekli bir biçimde yönlendirilmesi, engellenme duygusunu beraberinde getirecektir. Engellenme duygusu sonucunda ortaya çıkan öfke duygusu, gencin olumlu sosyal ilişkiler kuramamasına ve görece olarak daha agresif bir kimlik yapısı geliştirmesine zemin hazırlamaktadır (Ornstein,2001'den akt: Çelik, 2005:2).

Milli eğitim müfredatları ortalama zeka düzeyine sahip, normal düzey zeka seviyesi bireyler için hazırlanmıştır. Bu müfredatların uygulandığı okullarda verilen eğitim, sadece normal altı zeka seviyesinde ki öğrenciler açısından değil, aynı zamanda üstün ve özel yetenekli öğrenciler için de kişisel yetenek ve isteklerine yeterli desteğin verilmesi açısından yeterli olmamakta, bu da özel yetenekli öğrenciler açısından bir takım zorluklar yaratmaktadır.

Eğitimde yabancılaşma; bireylerin bilgiden, öğrenmeden, öğrenmeyle ilgili süreçlerden soğuması, uzaklaşması, bu süreçlerin giderek bireylere anlamsız gelmesi, öğrenmeye ve öğretmeye ilginin azalması, eğitimin giderek sıkıcı, monoton ve zevksiz bir etkinlik haline gelmesi gibi farklı durum ve süreçleri içerir (Sidorkin, 2004'den akt: Şimşek, vd.,2005: 311).

Okula yabancılaşan öğrenci, potansiyelini gerçekleştirmek için istekli olmamakta ve başarılı olmak için herhangi bir çaba göstermemektedir (Tucker, 1989'den akt: Şimşek, vd.,2005: 311). Bu bağlamda özel yetenekli öğrencilerin topluma katkı sağlayacak şekilde yetiştirilmesi için onların ihtiyaçları göz önünde bulundurulurken eğitim ortamları düzenlenmelidir (Özsoy, Özyürek, Epirek, 1989; Ataman, 1998'den akt: Tortop ve Sarar, 2018:110).

Bu bağlamda yabancılaşma ile ilgili olarak yapılmış olan literatür taramalarında konu ile ilgili farklı boyutlarda birçok çalışmanın yapılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Sanberk'in (2003) “Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği” geliştirme çalışması, Yapıcı'nın (2004) “Eğitim ve Yabancılaşma” başlıklı araştırması, Bayhan'ın (1995) “Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma” başlıklı araştırması, Duru'nun (1995) “Üniversite Öğrencilerinin Yabancılaşma ve Yalnızlık Düzey İlişkileri” başlıklı araştırması, Şimşek ve Katıtaş'ın (2014) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)” başlıklı araştırması, Çelik'in (2005) “Orta Öğretim Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı araştırması bu araştırmalardan bir kaçıdır. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar dikkate alındığında “özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşması” özeline odaklanmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin tespit edilmesi ve tespit edilen okula yabancılaşma düzeylerinde bazı sosyo-demografik değişkenlerin bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın Önemi

Teorik değerlendirmelere ilave olarak lise ve ortaokul ölçeğinde, özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan ve alan verilerine dayanan bu çalışmanın, “özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okullara yabancılaşma düzeylerini sosyo-demografik değişkenler açısından karşılaştırarak analiz etme ve bu türden çalışmalara kaynaklık etme açısından önem taşıyacağı umulmaktadır.

Araştırmanın Problem ve Hipotezleri

Bu araştırmanın problem cümleleri şunlardır:

Problem Cümlesi: “Özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri nedir”?

Alt Problemler:

1. “Özel yetenekli öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri nelerdir?”
2. “Özel yetenekli öğrencilerin okula karşı yabancılaşma düzeyleri nedir?”
3. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo- demografik özelliklerine göre okula karşı güçsüzlük düzeyleri nedir?”
4. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre okula karşı anlamsızlık düzeyleri nedir?”
5. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo- demografik özelliklerine göre okula karşı kuralsızlık düzeyleri nedir?”
6. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo- demografik özelliklerine göre okula karşı sosyal uzaklık düzeyleri nedir?”

Bu araştırmanın hipotez cümleleri aşağıdaki gibidir:

1. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı kuralsızlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”?
2. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı güçsüzlük anlamsızlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”?
3. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı anlamsızlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”?
4. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı sosyal uzaklık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”?
5. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı yabancılaşma düzeyleri arasında bir ilişki vardır”?

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel ve nicel yöntemin birlikte kullanıldığı çalışmada, anket tekniği bir nicel araştırma tekniği olarak kullanılırken, nitel araştırma tekniği olarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, özel yetenekli öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerini ve nedenlerini belirlemek amacıyla genel tarama modeli kullanılmış olup, araştırmanın bağımsız ve bağımlı değişkenleri arasında ilişkiyi tarama yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Lise ve ortaokul düzeyinde eğitim alan ve özel yetenekli niteliği taşıyan öğrenciler araştırma genel evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2021-2022 eğitim- öğretim yılında Malatya'daki farklı lise ve ortaokullardan Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bağlamda, 205 öğrenciye hazırlanmış olan anket uygulanırken, toplam 20 özel yetenekli öğrenciyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Örneklem seçkisiz örneklem şeklinde tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada temel veri kaynakları araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyo-Demografik Bilgi Formu ve Sanberk (2003) tarafından geliştirilmiş olan “Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği” kullanılmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Bu çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen ve öğrencilerin, cinsiyet, yaş, sınıf, anne-baba eğitim durumları, anne-baba meslek durumları, gelir seviyesi gibi bilgilerinin betimlendiği sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği

Bu çalışmada Sanberk'in (2003) “Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği” (ÖYÖ) öğrencilerin, okulun özgül koşullarında yabancılaşma düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek “Güçsüzlük”, “Anlamsızlık”, “Kuralsızlık” ve “Sosyal Uzaklık” alt boyutlarından oluşmaktadır. ÖYÖ toplam 17 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek, Kesinlikle katılmıyorum (1)'den Tamamen katılıyorum (5)'a doğru değişen 5'li likert tipi bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Alınan yüksek puanlar bireylerin daha fazla yabancılaşma yaşadığını göstermektedir (Sanberk, 2003). ÖYÖ'nin 1,5,9 ve 13 maddeleri “Güçsüzlük” alt ölçeğini; 2,6,10,14 ve 17 maddeleri

“Anlamsızlık” alt ölçeğini; 3,7,11,15 ve 16 maddeleri “Kuralsızlık” alt ölçeğini; 4,8,12 maddeleri “Sosyal Uzaklık” alt ölçeğini oluşturmak üzere toplam 17 maddeden meydana gelmektedir. Toplam puanları elde etmek için, Anlamsızlık alt ölçeği puanları ters çevrilmiştir.

Veri Analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS25 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler ortalama değerleri, frekans dağılımları ve yüzdeler hesaplanarak analiz edilmiştir.

Ayrıca araştırmada konuya açıklık sağlayacağı düşünülen, 10 ortaokul ve 10 lise olmak üzere toplam 20 özel yetenekli öğrenciyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Yapılmış olan görüşmeler, kişisel bilgiler halinde kodlanarak parantez içinde verilmiştir. (Örneğin, FLK3 kodu; Fen liseyi özel yetenekli öğrencinin, kadın ve 3 kodlu katılımcı olduğunu göstermektedir). Toplanan veriler, teorik kısmıyla bütünleştirilerek analiz edilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Sanberk’in yukarıda ismi geçen çalışmasında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı tüm ölçek için 0.79 hesaplanmıştır. Yapılmış olan bu çalışmada ise; ölçeğin güvenilirlik katsayısına ilişkin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.81 olarak tespit edilmiştir. Bu değer çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir

BULGULAR

Bulgular kısmında öncelikle araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine dair bulgular, daha sonra ise “Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği” ne dair tespit edilmiş olan bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmaya Katılan Özel yetenekli Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Dair Bulgular

Tablo 1: Katılımcı Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	91	44,4
	Erkek	114	55,6
	Toplam	205	100,0
Okul Türü	Fen lisesi	50	24,4
	Anadolu lisesi	32	15,6
	İmam hatip lisesi	6	2,9
	Ortaokul	117	57,1
	Toplam	205	100,0
Sınıf Seviyesi	Beş	9	4,4
	Altı	53	25,9
	Yedi	47	22,9
	sekiz	8	3,9
	Dokuz	47	22,9
	On	21	10,2
	Onbir	10	4,9
	On iki	10	4,9
	Toplam	205	100,0
Aile Aylık Geliri	1500 TL ve altı	3	1,5
	1501-2500 TL	11	5,4
	2501-4500 TL	29	14,1
	4501-6500 TL	44	21,5
	6501-8500 TL	33	16,1
	8501 TL ve üstü	74	36,1
	Toplam	194	94,6
	Cevapsız	11	5,4
Toplam	205	100,0	

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya toplam 205 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların %44,4’ü kadın öğrencilerden oluşurken, %55’si erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların sınıf düzeyi açısından dağılımına bakıldığında en yüksek oranda katılım gösteren %25,9 oranında 6. sınıf, %22,9’u 7. ve 9. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Okul türü açısından katılımcıların %57,1’si Ortaokul, %24,4’ü Fen lisesi, %15,6’sı Anadolu lisesi ve %2,9’u İHL öğrencilerinden oluşmaktadır. Aile gelir seviyesi 4500TL ve altı olan düşük gelir seviyesinde %30’ luk bir kitle bulunurken, %37,6’si 4501-8500 TL aralığında orta gelir grubunda bulunan bir kitle söz konusudur. 8501 TL ve üzeri yüksek gelir düzeyinde olan %36,1’ lik bir kitle tespit edilmiştir.

Araştırmaya Katılan Özel Yetenekli Öğrencilerin Okula Yabancılaşma Düzeylerine Dair Bulgular

Ölçek dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar “Kuralsızlık” (beş maddeden oluşmaktadır:3.7.11.15.16.), “Güçsüzlük” (dört maddeden oluşmaktadır:1.5.9.13.), “Anlamsızlık” (beş maddeden oluşmaktadır: 2.6.10.14.17) ve “Sosyal Uzaklık” (üç maddeden oluşmaktadır: 4.8.12.) alt boyutlarıdır. Sorulara verilen cevaplar analiz edilmiş, elde edilmiş olan veriler cinsiyet değişkeni ile çaprazlanarak, frekans, yüzdelik ve ortalama değerleri tespit edilerek tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmaya Katılan Özel Yetenekli Öğrencilerin Kuralsızlık Düzeylerine Dair Bulgular

Tablo 2.’de araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin ölçme aracına verdikleri cevapların frekans dağılımları, yüzde değerleri, ortalama puanları, t testi ve Anova testi değerleri görülmektedir.

“Kuralsızlık” alt boyutu; “Yakalanmadığım sürece okuldaki kuralları çiğnemekte sakınca görmüyorum”, “Anma ve kutlamalarda genelde yanımdaki arkadaşlarla konuşurum”, “Ders anlatılırken oyalanacak bir şeyler bulurum”, “Sıra ve duvarlara yazı yazmamamız gerektiğini bildiğim halde bazen yazı yazarım”, vb. tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo 2: Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kuralsızlık Tutumları

Kuralsızlık		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam	Ortalama	P
Yakalanmadığım sürece okuldaki kuralları çiğnemekte sakınca görmüyorum	Kadın	35	15	17	13	11	91	2,45	
		38,5%	16,5%	18,7%	14,3%	12,1%	100,0%		
	Erkek	39	22	16	19	16	112	2,56	
		34,8%	19,6%	14,3%	17,0%	14,3%	100,0%		
Toplam		74	37	33	32	27	203	2,51	0,586
		36,5%	18,2%	16,3%	15,8%	13,3%	100,0%		
Anma ve kutlamalarda genelde yanımdaki arkadaşlarla konuşurum	Kadın	26	27	11	18	9	91	2,53	
		28,6%	29,7%	12,1%	19,8%	9,9%	100,0%		
	Erkek	31	20	23	26	14	114	2,75	
		27,2%	17,5%	20,2%	22,8%	12,3%	100,0%		
Toplam		57	47	34	44	23	205	2,65	0,242
		27,8%	22,9%	16,6%	21,5%	11,2%	100,0%		
Ders anlatılırken oyalanacak bir şeyler bulurum	Kadın	24	23	19	15	10	91	2,60	
		26,4%	25,3%	20,9%	16,5%	11,0%	100,0%		
	Erkek	30	32	20	18	14	114	2,60	
		26,3%	28,1%	17,5%	15,8%	12,3%	100,0%		
Toplam		54	55	39	33	24	205	2,60	0,967
		26,3%	26,8%	19,0%	16,1%	11,7%	100,0%		
Sıra ve duvarlara yazmamamız gerektiğini bildiğim halde bazen yazı yazarım	Kadın	35	16	10	16	14	91	2,54	
		38,5%	17,6%	11,0%	17,6%	15,4%	100,0%		
	Erkek	56	17	9	16	13	111	2,22	
		50,5%	15,3%	8,1%	14,4%	11,7%	100,0%		
Toplam		91	33	19	32	27	202	2,36	0,130
		45,0%	16,3%	9,4%	15,8%	13,4%	100,0%		
Okulda kuralları çiğnemek hoşuma gider	Kadın	37	18	14	11	11	91	2,35	
		40,7%	19,8%	15,4%	12,1%	12,1%	100,0%		
	Erkek	50	26	17	9	12	114	2,18	
		43,9%	22,8%	14,9%	7,9%	10,5%	100,0%		
Toplam		87	44	31	20	23	205	2,26	0,391
		42,4%	21,5%	15,1%	9,8%	11,2%	100,0%		
Kuralsızlık	Kadın	91						2,49	
	Erkek	114						2,46	
Toplam		205						2,48	0,815

Tablo2.’de görüldüğü gibi katılımcıların “Kuralsızlık” tutumlarına dair frekans, yüzde, ortalama ve t testi bulguları incelenmiştir. Bu incelemelere göre; “Yakalanmadığım sürece okuldaki kuralları çiğnemekte sakınca görmüyorum”

ifadesinde %36,5 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı “2,51” ve P değeri “,585” olarak bulunmuştur. Bu ifade ile ilgili olarak FLE1 kodlu erkek öğrenci “Okul kurallarını çiğnemenin doğru bir davranış olmadığını düşündüğüm için çiğnemem.” demiştir.

“Anma ve kutlamalarda genelde yanımdaki arkadaşlarla konuşurum” ifadesinde %27,8 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği yine en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı “2,65” ve P değeri “,242” dir. Bu ifade ile ilgili olarak İHLK7 kodlu kız öğrenci “Saygı gerektiren anma ve kutlamalarda arkadaşlarımla konuşmam ama diğer türdeki kutlamalar bana sıkıcı gelince oyalanacak bir şeyler bulurum.” demiştir.

“Ders anlatılırken oyalanacak bir şeyler bulurum” ifadesine %26,8 ile Katılmıyorum seçeneğinin en yüksek oranda işaretlenen seçenek olduğu görülmektedir. Söz konusu ifadenin ortalama puanı “2,60” ve P değeri “,967” dir. Bu ifade ile ilgili olarak OE3 kodlu erkek öğrenci “Öğretmenimiz kısa bir konunun üzerinde uzun süre durunca oyalanacak şeyler bulurum.” demiştir.

“Sıra ve duvarlara yazı yazmamamız gerektiğini bildiğim halde bazen yazı yazarım” ifadesine ise; %45 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek durumundadır. Bu ifadenin ortalama puanı “2,36” ve P değeri “,130” dur. Bu ifade ile ilgili olarak ALK2 kodlu kız öğrenci “Ders sırasında sıkıldığım zaman sıralara ufak çizimler yaparım.” demiştir.

“Okulda kuralları çiğnemek hoşuma gider” ifadesinde %43,9 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı “2,25” ve P değeri “,391” dir. Bu ifade ile ilgili olarak OE8 kodlu erkek öğrenci “ Okul kurallarının disiplinimizi sağladığını düşündüğümden onları çiğnememeye çalışırım.” demiştir.

Tablo2.incelendiğinde araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin “Kuralsızlık” tutumları toplam boyut ortalaması açısından “2,48” ile düşük düzeyde bulunmuştur.

Cinsiyet değişkeninin “Kuralsızlık” alt boyutu açısından bir farklılık oluşturup oluşturmadığı yapılmış t testi ile açıklığa kavuşturulmuştur. T testi sonucuna göre; erkek öğrencilerin toplam kuralsızlık boyutu ortalaması 2,46 olarak tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin ise bu boyutta verdikleri cevapların ortalaması 2,49 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen ortalamalar kız ve erkek öğrencilerde birbirine çok yakın değerde ve düşük düzeydedir. Özel yetenekli öğrencilerin okul ortamında yabancılaşma alt boyutlarından “Kuralsızlık” alt boyutu toplam puanları bakımından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. (P=815>.005)

“Kuralsızlık” alt boyutunda diğer sosyo-demografik değişkenlerin bir farklılık oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amacıyla Anova analizi yürütülmüştür.

Tablo 3: Katılımcı Öğrencilerin Kuralsızlık Tutumlarının Sınıf Seviyesi, Okul Türü ve Aile Aylık Geliri Değişkenleri İle İlişkisi

Kuralsızlık	ANOVA					
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Sınıf Seviyesi	Gruplar Arası	16,081	7	2,297	2,339	0,026
	Grup İçi	193,512	197	0,982		
	Toplam	209,593	204			
Okul Türü	Gruplar Arası	12,030	3	4,010	4,080	0,008
	Grup İçi	197,563	201	0,983		
	Toplam	209,593	204			
Aile Aylık Gelir	Gruplar Arası	5,942	5	1,188	1,116	0,353
	Grup İçi	200,239	188	1,065		
	Toplam	206,180	193			

Tablo 3. incelendiğinde katılımcı öğrencilerin aile aylık gelir değişkeni açısından kuralsızlık boyutundan elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır (p>.05). Ancak katılımcı öğrencilerin ölçeğin kuralsızlık boyutunda verdikleri cevapların toplam puanları arasında sınıf seviyesi değişkeni açısından anlamlı düzeyde bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir [F(7-197) =2,339; p=.026<.05]. Bu farkın kaynağını tespit etmek amacıyla Post Hoc testi (LSD) yürütülmüştür. Bu bağlamda, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin kuralsızlık alt boyutundan elde ettikleri puan ortalamasının 9. ve 10. sınıfta okuyan öğrencilerin elde ettikleri puan ortalamasından düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine Tablo 3.'te görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin, ölçeğin kuralsızlık boyutundan elde ettikleri toplam puanları arasında okul türü değişkeni açısından da anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilmiştir [F(3-201) =4,080; p=.008<.05]. Bu farkın kaynağını tespit etmek amacıyla Post Hoc testi (LSD) yürütülmüştür. Bu bağlamda, Ortaokulda ve Fen lisesinde okuyan öğrencilerin kuralsızlık alt boyutuna verdikleri

cevapların puan ortalamasının, İmam Hatip lisesi ve Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin verdikleri cevapların puan ortalamasından düşük olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya Katılan Özel Yetenekli Öğrencilerin Güçsüzlük Düzeylerine Dair Bulgular

Tablo 4'te araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin "Güçsüzlük" alt boyutuna dair verdikleri cevapların frekans dağılımları, yüzde değerleri, ortalama puanları ve t testi değerleri görülmektedir.

"Güçsüzlük" alt boyutu; "Okulda geleceğimle ilgili kararlar alınmıyor, ancak hiç kimse benim fikrimi sormuyor", "Bu günlerde bu okulda kime güvenebileceğimi bilemiyorum", "Bu okuldaki olaylar o kadar karmaşık bir hal aldı ki, gerçekten neler olup bittiğini anlayamıyorum", "Bazen okulda arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum" gibi tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo 4: Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Güçsüzlük Tutumları

Güçsüzlük		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam	Ortalama	P
Okulda geleceğim ile ilgili kararlar alınmıyor ama hiç kimse benim fikrimi sormuyor	Kadın	29 31,9%	33 36,3%	10 11,0%	6 6,6%	13 14,3%	91 100,0%	2,35	
	Erkek	49 43,0%	27 23,7%	18 15,8%	8 7,0%	12 10,5%	114 100,0%	2,18	
Toplam		78 38,0%	60 29,3%	28 13,7%	14 6,8%	25 12,2%	205 100,0%	2,26	0,380
Bugünlerde bu okulda kime güvenebileceğimi bilmiyorum	Kadın	22 24,2%	19 20,9%	26 28,6%	12 13,2%	12 13,2%	91 100,0%	2,70	
	Erkek	43 37,7%	19 16,7%	23 20,2%	13 11,4%	16 14,0%	114 100,0%	2,47	
Toplam		65 31,7%	38 18,5%	49 23,9%	25 12,2%	28 13,7%	205 100,0%	2,58	0,243
Bu okuldaki olaylar o kadar karmaşık bir haldeki gerçekten neler olup bittiğini anlayamıyorum	Kadın	21 23,1%	23 25,3%	19 20,9%	13 14,3%	15 16,5%	91 100,0%	2,76	
	Erkek	35 30,7%	23 20,2%	19 16,7%	24 21,1%	13 11,4%	114 100,0%	2,62	
Toplam		56 27,3%	46 22,4%	38 18,5%	37 18,0%	28 13,7%	205 100,0%	2,68	0,492
Bazen okulda arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum	Kadın	31 34,8%	23 25,8%	17 19,1%	10 11,2%	8 9,0%	89 100,0%	2,34	
	Erkek	59 51,8%	17 14,9%	16 14,0%	15 13,2%	7 6,1%	114 100,0%	2,07	
Toplam		90 44,3%	40 19,7%	33 16,3%	25 12,3%	15 7,4%	203 100,0%	2,19	0,153
Güçsüzlük	Kadın	91						2,53	
	Erkek	114						2,34	
Toplam		205						2,42	0,146

Tablo4.'te görüldüğü gibi katılımcıların "Güçsüzlük" tutumlarına dair bulgular incelendiğinde; "Güçsüzlük" alt boyutu ifadelerinden, "Okulda geleceğim ile ilgili kararlar alınmıyor ama hiç kimse benim fikrimi sormuyor" ifadesinde %38 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenektir ve bu ifadenin ortalama puanı "2,26" ve P değeri "0,380" dir. Bu ifade ile ilgili ALE10 kodlu erkek öğrenci "Ailem ve öğretmenlerim fikirlerimi göz ardı ediyor, desteklemiyorlar." demiştir.

"Bugünlerde bu okulda kime güvenebileceğimi bilmiyorum" ifadesinde ise %31,7 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek durumundadır ve bu ifadenin ortalama puanı "2,58" ve P değeri "0,248" dir. Bu ifade ile ilgili OK1 kodlu kız öğrenci "Bu okulda etrafımdaki hiçbir arkadaşımı güvenilir bulmuyorum." demiştir.

"Bu okuldaki olaylar o kadar karmaşık bir hal aldı ki gerçekten neler olup bittiğini anlayamıyorum" ifadesinde %27,3 ile Kesinlikle katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı

“2,68” ve P değeri “,492” dir. Bu ifade ile ilgili İHLK4 kodlu kız öğrenci “*Disiplinli bir okulumuz olduğu için olaylar çok sık olmuyor.*” demiştir.

“Bazen okulda arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum” ifadesinde %44,3 ile Kesinlikle Katılmıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenektir ve bu ifadenin ortalama puanı “2,19” ve P değeri “,153” dur. Bu ifadeyle ilgili OK4 kodlu kız öğrenci “*Arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum çünkü derslerdeki başarımdan dolayı sınav ve ödev konularında yardım istiyorlar.*” demiştir.

Tablo4.incelendiğinde araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin “Güçsüzlük” tutumları toplam boyut ortalaması “2,42” olarak tespit edilmiştir. Bu oran düşük düzey bir puandır.

Cinsiyet açısından erkek öğrencilerin verdikleri cevapların ortalaması “2,34”, kız öğrencilerin verdikleri cevaplar ortalaması “2,53” olarak bulunmuştur. Elde edilen ortalamalar her iki cinsiyet için birbirine çok yakın oranda ve düşük düzeydedir. Özel yetenekli öğrencilerin okul ortamında yabancılaşma alt boyutlarından “Güçsüzlük” alt boyutu toplam puanları bakımından cinsiyet değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur (P=146>.005).

“Güçsüzlük” alt boyutunda diğer sosyo-demografik değişkenlerin bir farklılık oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi amacıyla Anova analizi yürütülmüştür.

Tablo 5: Katılımcı Öğrencilerin Güçsüzlük Tutumlarının Sınıf Seviyesi, Okul Türü ve Aile Aylık Geliri Değişkenleri İle İlişkisi

Güçsüzlük	ANOVA					
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Sınıf Seviyesi	Gruplar Arası	4,865	7	0,695	0,758	0,623
	Grup İçi	180,588	197	0,917		
	Toplam	185,453	204			
Okul Türü	Gruplar Arası	3,645	3	1,215	1,343	0,262
	Grup İçi	181,809	201	0,905		
	Toplam	185,453	204			
Aile Aylık Gelir	Gruplar Arası	5,831	5	1,166	1,255	0,285
	Grup İçi	174,679	188	0,929		
	Toplam	180,510	193			

Tablo 5. deki Anova analizi değerleri incelendiğinde katılımcı öğrencilerin güçsüzlük boyutuna dair vermiş oldukları cevaplardan elde edilen puanların, sınıf seviyesi, okul türü ve aile aylık gelir değişkenleri açısından anlamlı düzeyde bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir (p>.05).

Araştırmaya Katılan Özel Yetenekli Öğrencilerin Anlamsızlık Düzeylerine Dair Bulgular

Tablo 6’da araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin “Anlamsızlık” alt boyutuna dair verdikleri cevapların frekans dağılımları, yüzde değerleri, ortalama puanları ve t testi değerleri görülmektedir.

“Anlamsızlık” alt boyutu; “Okulda aldığım eğitim beni geleceğe hazırlamaktadır”, “Okulda aldığım eğitim sayesinde geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabilirim”, “Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu düşünüyorum”, “Okulun sunduğu bilgileri, yaşamımda kullanma şansına sahibim”, “Bu okuldan mezun olmanın bana çok şey kazandıracakmış düşünüyorum” tutum ifadelerini içermektedir. Bu boyuta dair ifadeler ters kodlanarak analiz edilmiştir.

Tablo 6: Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Anlamsızlık Tutumları

Anlamsızlık		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam	Ortalama	P
Okulda aldığım eğitim beni geleceğe hazırlamaktadır	Kadın	9	10	20	40	12	91	2,60	
		9,9%	11,0%	22,0%	44,0%	13,2%	100,0%		
	Erkek	10	16	34	36	18	114	2,68	
		8,8%	14,0%	29,8%	31,6%	15,8%	100,0%		
Toplam		19	26	54	76	30	205	2,65	0,625
		9,3%	12,7%	26,3%	37,1%	14,6%	100,0%		
Okulda aldığım eğitim sayesinde geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabilirim	Kadın	5	11	17	33	25	91	2,32	
		5,5%	12,1%	18,7%	36,3%	27,5%	100,0%		
	Erkek	9	10	24	34	36	113	2,31	
		8,0%	8,8%	21,2%	30,1%	31,9%	100,0%		
Toplam		14	21	41	67	61	204	2,31	0,958
		6,9%	10,3%	20,1%	32,8%	29,9%	100,0%		
Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu	Kadın	6	5	7	25	48	91	1,86	
		6,6%	5,5%	7,7%	27,5%	52,7%	100,0%		
	Erkek	11	11	6	27	59	114	2,02	

düşünüyorum		9,6%	9,6%	5,3%	23,7%	51,8%	100,0%		
Toplam		17	16	13	52	107	205	1,95	0,376
		8,3%	7,8%	6,3%	25,4%	52,2%	100,0%		
Okulun sunduğu bilgileri yaşamımda kullanma şansına sahibim	Kadın	10	9	18	32	22	91	2,48	
		11,0%	9,9%	19,8%	35,2%	24,2%	100,0%		
	Erkek	11	11	20	32	40	114	2,31	
		9,6%	9,6%	17,5%	28,1%	35,1%	100,0%		
Toplam		21	20	38	64	62	205	2,39	0,331
		10,2%	9,8%	18,5%	31,2%	30,2%	100,0%		
Bu okuldan mezun olmanın bana çok şey kazandıracığını düşünüyorum	Kadın	12	9	14	28	28	91	2,44	
		13,2%	9,9%	15,4%	30,8%	30,8%	100,0%		
	Erkek	15	10	22	18	49	114	2,33	
		13,2%	8,8%	19,3%	15,8%	43,0%	100,0%		
Toplam		27	19	36	46	77	205	2,38	0,592
		13,2%	9,3%	17,6%	22,4%	37,6%	100,0%		
Anlamsızlık	Kadın	91						2,34	
	Erkek	114						2,33	
Toplam		205						2,33	0,931

Tablo6.'da katılımcıların "Anlamsızlık" tutumlarına dair bulgular incelenmiştir. Elde edilen verilere göre Anlamsızlık boyutu ifadelerinden; "Okulda aldığım eğitim beni geleceğe hazırlamaktadır" ifadesinde %37,1 ile Katılıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı "2,65" ve P değeri " ,625" dir. Bu ifade ile ilgili FLE9 kodlu erkek öğrenci "Okulda aldığım eğitimin beni yalnızca yükseköğretim kurumları sınavına hazırladığını ve bu eğitimin gelecekte kullanabileceğim bir alanın olmadığını düşünüyorum." demiştir.

"Okulda aldığım eğitim sayesinde geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabilirim" ifadesinde ise yine %32,8 ile Katılıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı "2,31" ve P değeri " ,958 dir. Bu ifadeyle ilgili olarak ALE6 kodlu erkek öğrenci "Okulda aldığım eğitimin geleceğimle ilgili mantıklı kararlar alabileceğim kadar yeterli olmadığını düşünüyorum." cevabını vermiştir.

"Bu okulda başarı elde etmenin önemli olduğunu düşünüyorum" ifadesinde ise %52,2 ile Tamamen katılıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı "1,95" ve P değeri " ,376" dir. Bu ifade ile ilgili OK7 kodlu kız öğrenci "Evet, okulda başarı elde etmek önemlidir. Örneğin ben sınavlarda birinci olunca arkadaşlarım ve öğretmenlerim tarafından takdir edilince mutlu oluyorum." açıklamasında bulunmuştur.

"Okulun sunduğu bilgileri yaşamımda kullanma şansına sahibim" ifadesinde %31,2 ile Katılıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı "2,39" ve P değeri " ,331" dir. Bu ifade ile ilgili FLE8 kodlu erkek öğrenci "Okulda edindiğimiz bilgiler sadece bilimsel olup sosyal hayatımızda kullanabileceğimiz nitelikte değildir." demiştir.

"Bu okuldan mezun olmanın bana çok şey kazandıracığını düşünüyorum" ifadesinde %37,6 ile Tamamen katılıyorum seçeneği en yüksek oranda işaretlenen seçenek iken, bu ifadenin ortalama puanı "2,38" ve P değeri " ,592" dir. Bu ifade ile ilgili ALK3 kodlu kız öğrenci "Evet. Lise diplomam olmadan üniversitelere kayıt yaptıramadığım için mezun olabilmek önemlidir. Ancak başka ne kazandıracığını henüz bilmiyorum" demiştir.

Tablo6.incelendiğinde araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin "Anlamsızlık" tutumları toplam boyut ortalamasının "2,33" değerinde ve düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet açısından erkek öğrencilerin verdikleri cevaplar ortalaması "2,33" iken, kız öğrencilerin verdikleri cevaplar ortalaması "2,34" olarak bulunmuştur. Elde edilen ortalamalar kız ve erkek öğrencilerde birbirine çok yakın miktarda ve düşük düzeydedir. Özel yetenekli öğrencilerin okul ortamında yabancılaşma alt boyutlarından "Anlamsızlık" alt boyutu toplam puanları bakımından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. (P=,931>.005)

Tablo 7: Katılımcı Öğrencilerin Anlamsızlık Tutumlarının Sınıf Seviyesi, Okul Türü ve Aile Aylık Geliri Değişkenleri İle İlişkisi

Anlamsızlık	ANOVA					
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Sınıf Seviyesi	Gruplar Arası	19,477	7	2,782	3,013	0,005
	Grup İçi	181,910	197	0,923		
	Toplam	201,387	204			
Okul Türü	Gruplar Arası	16,467	3	5,489	5,966	0,001
	Grup İçi	184,920	201	0,920		
	Toplam	201,387	204			
Aile Aylık Gelir	Gruplar Arası	7,168	5	1,434	1,465	0,203
	Grup İçi	184,028	188	0,979		

	Toplam	191,196	193			
--	--------	---------	-----	--	--	--

Tablo 7. incelendiğinde katılımcı öğrencilerin aile aylık gelir değişkeni açısından anlamsızlık boyutundan elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Ancak katılımcı öğrencilerin ölçeğin anlamsızlık boyutundan elde ettikleri toplam puanlar arasında sınıf seviyesi değişkeni açısından anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilmiştir [$F(7-197) = 3,013$; $p=.005<.05$]. Bu farkın kaynağını saptamak üzere Post Hoc testi (LSD) yürütülmüştür. Bu kapsamda, 12. Sınıf öğrencilerinin anlamsızlık alt boyutundan elde ettikleri puan ortalamasının tüm diğer sınıf düzeylerinde okuyan öğrencilerin elde ettikleri puan ortalamasından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine Tablo 7’de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin ölçeğin anlamsızlık boyutundan elde ettikleri toplam puanlar arasında okul türü değişkeni açısından da anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilmiştir [$F(3-201) = 5,966$; $p=.001<.05$]. Bu farkın kaynağını saptamak üzere Post Hoc testi (LSD) yürütülmüştür. Bu kapsamda, Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerinin kuralsızlık alt boyutundan elde ettikleri puan ortalamasının, İmam Hatip lisesi, Fen lisesi ve Ortaokulda okuyan öğrencilerin elde ettikleri puan ortalamasından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya Katılan Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Uzaklık Düzeylerine Dair Bulgular

Tablo 8.’de araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin “Sosyal Uzaklık” alt boyutuna dair verdikleri cevapların frekans dağılımları, yüzde değerleri, ortalama puanları ve t testi değerleri görülmektedir.

“Sosyal Uzaklık” alt boyutu; “Çıkış zili çaldığında bir an önce okulu terk etmek isterim”, “Okula gitmek zorunda olmadığım günlerde mutlu olurum”, “Okuldan çıkınca bir an önce okul üniformamdan kurtulmak isterim” tutum ifadelerini içermektedir.

Tablo 8: Katılımcı Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Uzaklık Tutumları

Sosyal Uzaklık		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam	Ortalama	P
Çıkış zili çaldığında bir an önce okulu terk etmek isterim	Kadın	5 5,5%	20 22,0%	21 23,1%	27 29,7%	18 19,8%	91 100,0%	3,36	
	Erkek	6 5,3%	21 18,4%	26 22,8%	21 18,4%	40 35,1%	114 100,0%	3,60	
Toplam		11 5,4%	41 20,0%	47 22,9%	48 23,4%	58 28,3%	205 100,0%	3,49	0,181
Okula gitmek zorunda olmadığım günlerde mutlu olurum	Kadın	8 8,8%	17 18,7%	25 27,5%	10 11,0%	31 34,1%	91 100,0%	3,43	
	Erkek	13 11,4%	14 12,3%	17 14,9%	25 21,9%	45 39,5%	114 100,0%	3,66	
Toplam		21 10,2%	31 15,1%	42 20,5%	35 17,1%	76 37,1%	205 100,0%	3,56	0,239
Okuldan çıkınca bir an önce okul üniformamdan kurtulmak isterim	Kadın	3 3,3%	13 14,3%	16 17,6%	21 23,1%	38 41,8%	91 100,0%	3,86	
	Erkek	9 7,9%	17 14,9%	29 25,4%	18 15,8%	41 36,0%	114 100,0%	3,57	
Toplam		12 5,9%	30 14,6%	45 22,0%	39 19,0%	79 38,5%	205 100,0%	3,70	0,110
Sosyal Uzaklık	Kadın	91						3,55	
	Erkek	114						4,57	
Toplam		205						4,12	0,350

Tablo8.’de görüldüğü gibi katılımcıların “Sosyal Uzaklık” alt boyutuna dair bulgular incelendiğinde “Çıkış zili çaldığında bir an önce okulu terk etmek isterim” ifadesinde %28,3 ile Tamamen katılıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3,49” ve P değeri “ ,181” dir. Bu ifade ile ilgili OE10 kodlu erkek öğrenci “*Evet bir an önce okulu terk etmek isterim çünkü okulda yeteri kadar spor faaliyetleri yapılmadığı için kendi imkanlarımla spor faaliyetlerine giderim.*” demiştir.

“Okula gitmek zorunda olmadığım günlerde mutlu olurum” ifadesinde %37,1 ile Tamamen katılıyorum seçeneği yine en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3,56” ve P değeri “ ,239 dur. Bu ifade ile ilgili ALE5 kodlu erkek öğrenci “*Dinlenip kendi başıma çalışacağım fazladan zamanım olabileceği için mutlu olurum. Okulda çoğu zaman öğretmenler dersi çok ağır işliyorlar, ben yarım saatte anlayabileceğim bir ders için saatlerce sınıfta aynı konuyu dinlemek zorunda kalıyorum. Bu beni çok zorluyor*” demiştir.

“Okuldan çıkınca bir an önce okul üniformamdan kurtulmak isterim” ifadesinde %38,5 ile Tamamen katılıyorum seçeneği en yüksek orana sahipken, bu ifadeden aldıkları ortalama puan “3,70” ve P değeri “,110” dir. Bu ifade ile ilgili OK2 kodlu kız öğrenci “Okul üniforması giyinmenin gereksiz olduğunu ve bizi sınırlandırdığını düşünüyorum.” demiştir.

Tablo8.incelendiğinde araştırmaya katılan özel yetenekli öğrencilerin “Sosyal Uzaklık” tutumları toplam boyut ortalaması “4,12” yüksek düzeyde bulunmuştur.

Cinsiyet açısından değerlendirme yapıldığında, erkek öğrencilerin “4,57” ortalama puana sahipken, kız öğrencilerin “3,55” ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen ortalamalar dikkate alındığında erkek öğrencilerin okul ortamında daha yüksek düzeyde bir “Sosyal Uzaklık” duygusu taşıdıkları ifade edilebilir. Özel yetenekli öğrencilerin okul ortamında yabancılaşma alt boyutlarından “Sosyal Uzaklık” alt boyutu toplam puanları bakımından her ne kadar ortalama olarak erkek öğrencilerde daha yüksek bir ortalama elde edilmiş olsa da yapılan t testi sonucuna göre cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. (P=350>.005)

Tablo 9: Katılımcı Öğrencilerin Sosyal Uzaklık Tutumlarının Sınıf Seviyesi, Okul Türü ve Aile Aylık Geliri Değişkenleri İle İlişkisi

Sosyal uzaklık	ANOVA					
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Sınıf Seviyesi	Gruplar Arası	204,003	7	29,143	0,474	0,853
	Grup İçi	12119,664	197	61,521		
	Toplam	12323,667	204			
Okul Türü	Gruplar Arası	29,981	3	9,994	0,163	0,921
	Grup İçi	12293,686	201	61,163		
	Toplam	12323,667	204			
Aile Aylık Gelir	Gruplar Arası	371,804	5	74,361	1,171	0,325
	Grup İçi	11939,527	188	63,508		
	Toplam	12311,332	193			

Tablo 9. incelendiğinde katılımcı öğrencilerin Sınıf seviyesi, Okul türü ve Aile aylık gelir değişkenleri açısından Sosyal Uzaklık alt boyutundan elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır (p>.05).

Araştırmaya Katılan Özel yetenekli Öğrencilerin Okul Yabancılaşma Tüm Ölçek Ortalaması ile Sosyo-Demografik Etkenler İlişkisine Dair Bulgular

Tablo 10: Katılımcı Öğrencilerin Okul Yabancılaşma Tüm Ölçek Ortalaması ile Cinsiyet İlişkisi

Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	P	
Okula Yabancılaşma Tüm Ölçek	Kadın	91	2,6455	0,71265	0,661
	Erkek	114	2,7667	1,91155	

Tablo 10. incelendiğinde katılımcı öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından Okula yabancılaşma ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır (p>.05).

Tablo 11: Katılımcı Öğrencilerin Okul Yabancılaşma Tüm Ölçek Ortalamasının Sınıf Seviyesi, Okul Türü ve Aile Aylık Geliri Değişkenleri İle İlişkisi

Okul Yabancılaşma Tüm Ölçek	ANOVA					
		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	P
Sınıf Seviyesi	Gruplar Arası	11,357	7	1,622	0,713	0,661
	Grup İçi	447,998	197	2,274		
	Toplam	459,356	204			
Okul Türü	Gruplar Arası	4,119	3	1,373	0,606	0,612
	Grup İçi	455,237	201	2,265		
	Toplam	459,356	204			
Aile Aylık Gelir	Gruplar Arası	17,524	5	3,505	1,503	0,191
	Grup İçi	438,525	188	2,333		
	Toplam	456,050	193			

Tablo 11. incelendiğinde katılımcı öğrencilerin sınıf seviyesi, okul türü ve aile aylık gelir seviyesi değişkenleri açısından “Okula yabancılaşma” ölçeğinden elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır (p>.05).

Tüm bu açıklamalara ilaveten yapılan analiz sonuçlarına dayanarak; Özel yetenekli öğrencilerin okumuş oldukları okul ortamına “2,71” ortalamayla orta düzeyde bir yabancılaşma yaşadıkları ancak bu yabancılaşmanın bazı alt boyutlar haricinde tüm ölçek için sosyo-demografik etkenler ile ilişkili olmadığı ifade edilebilir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada; Özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okullara yabancılaşma düzeylerini tespit etmek, tespit edilen yabancılaşma düzeylerinin farklı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisine dair arka planı ortaya çıkarmak üzere bir saha araştırması yapılmıştır.

Çalışmada, katılımcıların, sosyo-demografik özelliklerini ve okula yabancılaşma düzeylerini tespit etmek amacıyla “okula yabancılaşma” ölçeğinde yer alan sorular sorulmuş ve katılımcıların cevapları analiz edilmiştir. Araştırmaya toplam 205 özel yetenekli öğrenci katılmıştır.

Elde edilen verilere göre, katılımcıların demografik bilgileri; cinsiyet açısından kadın %44,4, erkeklerin ise %55,6 oranında katılım gösterdiği görülmektedir. Katılımcıların sınıf seviyesi açısından dağılımına bakıldığında en yüksek oranda %25,9 ile altıncı sınıf düzeyinde bir katılım görülmektedir. Okul türü açısından %57,1 ile ortaokul, %24,4 ile Fen lisesi öğrencilerinin en yüksek oranda katılım gösterdikleri görülmektedir. Katılımcıların aile gelir seviyesi 8501 TL ve üzeri yüksek gelir düzeyinde olan %36,1' lik bir kitle tespit edilmiştir. 4501-8500 TL aralığında orta düzey gelir seviyesinde %37,6'lük bir kitle bulunurken, 4500 TL ve altı düşük gelir grubunda ise %21'lik bir kitle tespit edilmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerine dair bulgular incelendiğinde tüm ölçek için okula yabancılaşma düzeyinin “2,41” lik ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler ışığında çalışmanın uygulandığı Özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okullara orta düzeyde yabancılaşma yaşadıkları tespit edilmiştir. Konu ile ilgili benzer çalışmalardan Şimşek ve Katıtaş (2014) tarafından yapılan “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)” isimli, ilköğretim ikinci kademe olarak ifade ettiği ortaokul öğrencileri üzerinde uyguladığı çalışmada, öğrencilerin okula düşük düzey bir yabancılaşma yaşadıklarını tespit edilmiştir.

Özel yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okullara orta düzeyde hissettikleri yabancılaşmanın bazı sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisini tespit etmek üzere yapılmış olan bu çalışmanın analizlerine göre ise cinsiyet, sınıf seviyesi, okul türü ve aile gelir seviyesi değişkenleri ile okula yabancılaşma düzeyleri arasında bir ilişki tespit edilememiştir. Bu bilgiler ışığında araştırma kapsamında üretilmiş olan; H5. “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı yabancılaşma düzeyleri arasında bir ilişki vardır” hipotezinin doğrulanmadığı görülmüştür.

Konu ile ilgili yapılan literatür taramalarında, cinsiyet değişkenine göre yabancılaşma düzeylerinin farklılaşmadığı yönünde bir çok açıklama söz konusudur. Bunlardan bazıları; Gedik ve Cömert (2018), Çelik (2005) yabancılaşma düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığını rapor etmişlerdir. Bu çalışmaların dışında Şimşek ve Katıtaş (2014) ise cinsiyetin okula yabancılaşma düzeylerinde bir farklılık oluşturduğunu ifade etmektedir.

Çelik (2005:66) çalışmasında aile gelir seviyesinin okula yabancılaşma düzeyinde farklılık oluşturması ile ilgili konu ile ilgili literatürde birbiri ile çelişen sonuçlar söz konusu olduğunu ifade etmektedir. O'na göre; Keniston (1967), yabancılaşma düzeylerinin sosyo-ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığını belirtirken; Şimşek ve Katıtaş (2014), Murdock (1994) çalışmalarında, alt gelir seviyesinde olan öğrencilerin yabancılaşma düzeylerinin, orta ve üst gelir seviyesinde bulunan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Mackey (1974), Seidel (1991), Trusty (1992) ve Sanberk (2003) ise alt sosyo-ekonomik düzeyde bulunan öğrencilerin orta ve üst gelir seviyesinde bulunan öğrencilere göre daha düşük düzeyde yabancılaşma yaşadıklarını ifade etmektedir.

Sınıf seviyesinin okula yabancılaşma düzeylerinde farklılaşma yaratması ile ilgili olarak ise Gedik ve Cömert (2018), Ortaöğretim öğrencileri üzerinde uyguladıkları çalışmada sınıf düzeyinin okula yabancılaşma düzeylerini anlamlı bir biçimde farklılaştırdığını belirtmektedirler. Yine aynı şekilde aynı çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin okula yabancılaşmaya ilişkin algılarının lise türü değişkenine göre ölçeğin genelinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu ifade edilmektedir.

Yapılmış olan bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri dört alt boyutta incelenmiştir. Bu alt boyutlardan Kuralsızlık alt boyutundan elde edilen toplam puanlar incelendiğinde bu alt boyuttan elde edilen toplam ortalamasının düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Kuralsızlık alt boyutunda özel yetenekli öğrencilerin ortalama puanlarının cinsiyet ve öğrencilerin aile aylık gelir değişkeni açısından elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Ancak katılımcı öğrencilerin ölçeğin kuralsızlık boyutundan elde

ettikleri toplam puanlar arasında sınıf seviyesi ve okul türü değişkenleri açısından anlamlı düzeyde bir farklılık tespit edilmiştir. H1 “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı güçsüzlük düzeyleri arasında bir ilişki vardır”? hipotezi elde edilmiş bulgulara dayanarak kısmen doğrulanmıştır.

Alt boyutlardan güçsüzlük alt boyutundan elde edilen toplam ortalamasının da düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Güçsüzlük alt boyutunda özel yetenekli öğrencilerin ortalama puanlarının cinsiyet, sınıf seviyesi, okul türü ve aile aylık gelir değişkeni ile Güçsüzlük alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Bu bağlamda araştırmada üretilmiş olan hipotezlerden H2 “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı güçsüzlük düzeyleri arasında bir ilişki vardır”? hipotezi elde edilmiş bulgulara dayanarak doğrulanmamıştır.

Alt boyutlardan anlamsızlık alt boyutundan elde edilen toplam ortalamasının da yine düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Anlamsızlık alt boyutunda özel yetenekli öğrencilerin ortalama puanlarının cinsiyet ve öğrencilerin aile aylık gelir değişkeni açısından elde edilen puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Ancak katılımcı öğrencilerin ölçeğin anlamsızlık boyutundan elde ettikleri toplam puanların, sınıf seviyesi ve okul türü değişkenleri açısından anlamlı düzeyde bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda H3 “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı anlamsızlık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”? hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

Alt boyutlardan Sosyal uzaklık alt boyutundan elde edilen toplam ortalamasının diğer alt boyutlardan farklı olarak yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sosyal uzaklık alt boyutunda özel yetenekli öğrencilerin ortalama puanlarının cinsiyet, sınıf seviyesi, okul türü ve aile aylık gelir değişkenlerinin anlamlı düzeyde bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırmada üretilmiş olan hipotezlerden, H4 “Özel yetenekli öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile okula karşı sosyal uzaklık düzeyleri arasında bir ilişki vardır”? hipotezi elde edilmiş bulgulara dayanarak doğrulanmadığı görülmektedir.

Sosyal uzaklık alt boyutundan elde edilmiş olan veriler; cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrencilerin “4,57” ortalama puana sahipken, kız öğrencilerin “3,55” ortalama puana sahip olması dikkate alındığında erkek öğrencilerin okul ortamında daha yüksek düzeyde bir “Sosyal Uzaklık” duygusu yaşadıkları ifade edilebilir. Elde edilmiş olan bu sonuç dikkat çekici ve düşündürücü bir sonuçtur.

Alt boyutlar ile ilgili literatür gözden geçirildiğinde yine birbiri ile çelişen sonuçların elde edilmiş olduğu görülmektedir. Ulaşılmış olan kaynaklardan Gedik ve Cömert (2018)’ de ortaöğretim öğrencilerinin okula yabancılaşmaya ilişkin algılarının cinsiyet değişkenine göre güçsüzlük boyutunda anlamlı fark gösterdiği, anlamsızlık, kuralsızlık, sosyal uzaklık boyutlarında ve ölçeğin genelinde ise anlamlı farklılık göstermediğini ifade etmektedir. Yine aynı çalışmaya göre ortaöğretim öğrencilerinin okula yabancılaşmaya ilişkin algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre güçsüzlük, anlamsızlık, sosyal uzaklık ve boyutunda ve ölçeğin genelinde anlamlı fark gösterdiği, diğer boyutlarda ise anlamlı farklılık göstermediği ifade edilmektedir. Okul türü açısından yapılan değerlendirmede ise ortaöğretim öğrencilerinin okula yabancılaşmaya ilişkin algılarının lise türü değişkenine göre, kuralsızlık, sosyal uzaklık ve ölçeğin genelinde anlamlı fark gösterdiği, diğer boyutlarda ise anlamlı farklılık göstermediği ifade edilmiştir.

Çiftçi (2009) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri güçsüzlük boyutu orta üstü olarak bulunurken, anlamsızlık, kuralsızlık ve sosyal uzaklık boyutlarında okula yabancılaşma düzeyi orta seviyede olduğu bulunmuştur. Anlamsızlık, kuralsızlık, sosyal uzaklık boyutlarında ve okula yabancılaşmanın genelinde ise cinsiyet değişkenine göre öğrenci algılarında anlamlı bir farklılık görülmediği belirtilmektedir.

Özel yetenekli öğrencilerin okul ortamında ortalama bir düzeyde yabancılaşma yaşadıkları ifade edilebilir. Ayrıca çalışmada sosyo-demografik bazı özellikler ile yabancılaşma ilişkisi araştırılmış ve bazı sosyo-demografik değişkenler ile yabancılaşmanın alt boyutlarından anlamsızlık ve kuralsızlık boyutlarının anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir.

Elde edilmiş olan bu bulgular benzer çalışmaların bulguları ile paralellik göstermektedir. Ancak sosyal uzaklık boyutunda elde edilen yüksek yabancılaşma düzeyi özel yetenekli öğrenciler bağlamında üzerinde durulması gereken önemli bir bulgudur. Bu sonuç, özel yetenekli öğrencilerin içinde buldukları okul ortamındaki diğer bireyler ile ciddi sosyal uzaklık yaşadıkları ve kendilerini içinde buldukları gruba mensup hissetmedikleri şeklinde değerlendirilebilir.

SONUÇ

Bir ülkenin sahip olduğu özel yetenekli bireylerin o ülkenin en önemli doğal kaynaklarından biri olduğu ve bu bireylerin potansiyelinin o ülkenin sosyo-ekonomik ve gelişimsel yapısını etkileyen önemli kaynaklar olduğu

yadsınmaz bir gerçektir. Özel yetenekli öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren (Silveman,1994'ten akt. Hökeleki 2007: 372) kendi potansiyelinin farkında ve ülkenin geleceğine katkı sağlayacak donanımda yetiştirilmesi ülke ve insanlık adına önemli katkılar sağlayacaktır.

Türkiye'de özel yetenekli öğrencilerin yetiştirilmesine yönelik uygulanan eğitim politikaları ile onların ülkenin geleceğine en önemli katkıları yapabilecek donanımda yetiştirilmesi, maddi ve manevi olarak desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip kişiler olarak yetiştirilmeleri hem kendileri hem de toplumsal yapı üzerinde olumlu değişimler meydana getirecektir (Akbaş, 2004: 1-3).

Ülkemizde gelişme ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması noktasında birçok hamleler yapılmakta ve girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişimlere katkı sağlayacak en önemli kaynaklardan biriside ülkelerin sahip olduğu özel yetenekli öğrencilerdir. Bu bağlamda özel yetenekli öğrencilerin okul ortamlarında duydukları gereksinimlerin belirlenmesi, onların bu ortamlarda mutlu ve kendini gerçekleştirme potansiyeli ile donatılması, iyi yetişmelerine önemli katkı sağlayacaktır. Aksi halde aidiyet duygusu ile bağlanmadıkları, mensubiyet hissetmedikleri ortamlarda, ne kendi ülkelerine ne de içinde yaşadıkları topluma gerekli katkıyı sağlayamayacaklar ve dolayısı ile ülkenin sahip olduğu bu yeri doldurulamaz doğal kaynak heba edilmiş olacaktır.

Bu bağlamda özel yetenekli öğrencilerin okul ortamlarında duydukları yabancılaşma düzeylerinin tespiti ve bu konuda bazı önleyici ve iyileştirici tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu konuda önemli çalışmaları olan Hasan Sait Tortop'ta kendi sosyal medya hesabından konu ile ilgili olarak *“Ülkeler üstün zekahlar ile çalışma yapanların yetişmesine odaklandıkları kadar, onların kaybedilmemesi, değerlendirilmesi, kazanılması konusuna da odaklanmalıdırlar. Gelişmiş ülkelerin bu ikincisine daha çok odaklandıklarını gözlemleyebiliyoruz”* sözlerini paylaşarak konunun önemine vurgu yapmıştır.

Bu araştırmada, özel yetenekli bireylerde okula yabancılaşma düzeyinin “orta düzey” olarak tespit edilmiş olması ve zamanla artma tehlikesi taşınması, göz ardı edilmemesi ve üzerinde durulması gereken bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca genelde orta düzey dahi olsa özellikle sosyal uzaklık alt boyutunda tespit edilmiş olan yüksek düzeyde yaşanan okula yabancılaşma ciddi bir sorun olarak görülmektedir.

ÖNERİLER

- ✓ Araştırmanın tüm sonuçları dikkate alındığında bu çalışma, özel yetenekli bireylerin okul ortamında yaşadıkları yabancılaşma düzeylerine dair önemli veriler sunmaktadır. Özel yetenekli bireylerin okul ortamında yaşadıkları yabancılaşma düzeylerinin tespit edilmesi yaşanan durumu açıklığa kavuşturacağı gibi, siyasi ve sivil toplum kuruluşlarına önemli veriler sunarak bu aktörlerin geliştireceği çözüm yolları için de bir projeksiyon sunmaktadır.
- ✓ Ülkemizde üstün ve özel yeteneklilerin eğitimi alanında onların sahip oldukları özellikler doğrultusunda hazırlanmış, farklılaştırılmış öğretim metodu ile eğitim görmeleri sağlanmalıdır.
- ✓ Yapılmış olan bu çalışmanın sunduğu veriler ile özel yetenekli bireylerin okul ortamında yaşadıkları orta düzey yabancılaşmayı önleyecek olan tedbirlerin, en hızlı şekilde alınarak yaşadıkları yabancılaşmayı azaltmak son derece önemlidir.
- ✓ Özel yetenekli bireylerin üretkenliklerini sürdürebilecekleri zenginleştirilmiş okul ortamı hazırlamak, kendi bireysel ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda onları desteklemek, yüreklendirmek, örneğin; danışmanlık yaparak üretkenliklerini sürdürebilecekleri ve aktarabilecekleri düzenekler oluşturmak, yeni hobiler edindirmek ya da var olan hobilerini gerçekleştirebilecekleri imkanlar sunmak yararlı olacaktır.
- ✓ Özel yetenekli bireylerin kendi seviyelerindeki akranları ile sosyal ilişki ve iletişimlerinin sağlanması, geliştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Bu yolla özel yetenekli bireylerin duygu durumu ve ruh sağlığı korunmuş olacaktır.
- ✓ Özel yetenekli bireylerin okul ortamında yaşadıkları yabancılaşma duygusuna karşı ruhsal sağlamlığı artıracak profesyonel psiko – sosyal çalışmalar destekleyici girişimlerin de olumlu katkısı olacaktır.
- ✓ Sonuç olarak özellikle özel yetenekli bireyin biyolojik, psikolojik, sosyolojik iyilik halinin artırılması ve güçlendirilmesine ilişkin mikro, mezo ve makro olarak bütüncül çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.
- ✓ Yapılan bu çalışma Doğu Anadolu Bölgesindeki bir Bilim ve Sanat Merkezinden 205 özel yetenekli bireye anket uygulanarak ve buna ek olarak 20 özel yetenekli birey ile de görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın daha fazla sayıda ve farklı bölgelerden öğrencilerin katılımı ile güçleneceği ve daha kapsamlı verilere ulaşılacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının (Değerlerinin) İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bottomore, T. (1991). *Marxist Düşünce Sözlüğü*. (çev. Ve Derl. M. Tuncay), İletişim Yayınları, İstanbul.

Çelik, F. (2005). *Orta Öğretim Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

Çiftçi, G. (2009). *İlköğretim Okullarının Bürokratikleşme Düzeyi İle Öğrenci Yabancılaşması Arasındaki İlişki*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Erkuş, A. (1994). *Psikolojik Terimler Sözlüğü*, Doruk Yayınları, Ankara.

Fromm, E. (1996). *Sağlıklı Toplum*, (çev. Y. Salman ve Z. Tanrısever) Payel Yayınevi, İstanbul.

Gedik, A. ve Cömert, M. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Yabancılaşma Düzeyleri, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,(15), 475 -497.

Hökelekli, H. (2007). Üstün yetenekli Öğrencilerin Değer Yönelimleri ve Eğitimleri, Recep Kaymakcan, Seyfi Kenan, *Hayati Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*.(s.372), Dem Yay., İstanbul.

Kılıç, E. (1997). “Ekonomik, Kültürel ve Politik Yabancılaşmanın, Hegel ve Marx’ta Farklılık Gösteren Yönlerin Sosyolojik İncelemesi,” *Sosyal Bilimler Dergisi*, c.8, S. 16, ss130-138.

Kurnaz, A., Çiftçi, Ü.,Karapazar, H. (2013). Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Değer Algılarının Betimsel Bir Analizi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 11, No. 26, 185-225, Aralık 2013.

Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S., (2002), Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar “Özel Eğitime Giriş”, Karatepe Yay., ss. 247, Ankara.

SAK, U. (2010). *Üstün Zekâlılar: Özellikleri, Tanılanmaları Eğitimleri*, Maya Akademi Yayınevi, Ankara.

Sanberk, İ.(2003). “*Öğrenci Yabancılaşma Ölçeği (Bir Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması)*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Şimşek, H. vd.(2005). Okula Yabancılaşma Ölçeği, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt 16, Sayı 4, Nisan 2015, Sayfa 309-322.

Şimşek, H. ve Katıtaş, S. (2014). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Okula Yabancılaşmanın Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği), *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* Cilt 15, Sayı 1, Nisan 2014, Sayfa 81-99.

Tortop, H. S. ve Sarar, M.(2018). Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Bilgi Testi Geliştirme ve Algı Ölçeği Adaptasyon Çalışması, *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, Nisan, 5(1), 108-129